

събудени и юначни българи, далъ имъ пушки, ножове, дори и топове, и ги направилъ свои пазачи.

За да се запазятъ градоветъ, на много мѣста българитъ подновили градскитъ стени, а дето нѣмало стени, тѣ изкопавали дълбоки ровове и окопи. Ямитъ пълнѣли съ вода, а задъ окопа се скривали защитницитъ. Разбира се, българитъ били командувани най-първо отъ турци, но сетне се показали и много българи достойни командири.

Когато кърджалиитъ се покажели отъ нѣкъждѣ, почвали тѣпани да биятъ, градскитъ защитници турци и българи, се събирали бързо, зимали оржжието си и хайде на стенитъ или по окопитъ. Тамъ тѣ посрѣщатъ разбойницитъ и ги отблъсватъ. Така се спасили много градове. И въ боеветъ срещу еничеритъ българитъ се показвали по-смѣли и по-храбри отъ самитъ турци. Това много насърдило раята, а турцитъ започнали да уважаватъ храбритъ българи, да ги почитатъ и да имъ казватъ: вие ще запазите султановото царство. Българитъ се възползували, добивали свобода, залавяли се на занаяти и търговия въ градоветъ, спестявали, обогатявали се и напредвали.

За 20—30 години голѣмитъ градове се напълнили съ преселени българи и тѣхната махала надминала турската. Много отъ планинскитъ българи сѣщо се преселили въ градоветъ, станали занаятчи, търговци и други. Скоро тѣ образували еснафи и български общини. Така, покрай турски, гръцки и еврейски, въ градоветъ се издигналъ и българския езикъ. Наредъ съ турски, гръцки и еврейски търговци, се издигнали и богати български търговци, голѣми прекупници предприемачи. Българитъ въ градо-